

Posudek na diplomovou práci Kateřiny Lošťákové, *Lucemburkové a české země ve francouzských kronikách 14. století*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, 148 s.

Kateřina Lošťáková vstoupila ve své diplomové práci na pole dosud málo zorané. Pohled dvojice významných kronikářů tzv. Stoleté války Jeana le Bela a Jeana Froissarta na Lucemburky a české země totiž systematicky prozatím zpracován nebyl. Hned v úvodu je třeba konstatovat, že diplomantka se vytčeného úkolu zhostila se ctí a přinesla celou řadu nových postřehů a poznatků.

Ocenit je třeba již strukturu práce, která plně odpovídá zvolenému tématu. Za účelné považuji zařazení kapitoly o Stoleté válce, přičemž důraz je logicky položen na její příčiny a z chronologického hlediska na první fázi. Vzhledem k těsnému vztahu obou sledovaných autorů k panovnickým rodům 14. století lze plně souhlasit i se zařazením zvláštní kapitoly o roli Lucemburků v mezinárodní politice.

Kateřina Lošťáková správně postřehla, že dílo lutyšského kanovníka Jeana le Bela bylo poněkud neprávem zastíněno Froissartovými Kronikami. Je pravda, že počet zmínek o příslušnících lucemburské dynastie v díle Jeana le Bela není závratný. Lutyšský kronikář se většinou držel svého předsevzetí psát krátce a bez zbytečností o své hlavní látce, tj. anglo-francouzském konfliktu. Většina zmínek o Lucemburcích se týká Jana Lucemburského, představeného jako věrného spojence Filipa VI. V této čtvrté kapitole (tedy jedné ze dvou ústředních) považuji za obzvlášť zdařilou pasáž o bitvě u Kresčaku (s. 55-58). Pozoruhodné je zjištění o užití jinak zcela ojedinělého přívlastku „preu“, přičemž Prouesse byla tradiční personifikací nejvyšší rytířské ctnosti.

Citlivě pojatá je i podkapitola o obrazu českého krále Jana jako ideálního rytíře. Zde Kateřina Lošťáková věnuje přirozenou pozornost veršům Guillaumea de Machauta. Diplomantka správně položila důraz na fakt, že v Machautových verších se odráží i jeden z důležitých aspektů Janovy rytířské osobnosti-neustálé putování po zemích blízkých a vzdálených ve jménu hledání cti a slávy, který čtenářům připomíná výpravy Artušových rytířů za svatým Grálem. Pozoruhodná je také diplomantčina analýza le Belovy pasáže o volbě Karla IV. římským králem. Nezůstala totiž na povrchu chybné faktografie (špatný rok úmrtí

císaře Ludvíka). Na příslušnou pasáž tohoto pramene je vskutku třeba nahlížet v duchu středověkých představ o společnosti. V le Belově pojetí je scéna zvolení Karla IV. obrazem právoplatné volby krále, jehož starostí je zajistit a udržet mít.

Vytknout je zde opravdu možné jen drobné a nepodstatné detaily: velmi sporná je domněnka že by otcem Froissarta byl malíř erbů Thomas (Michel Zink to ve své práci *Froissart et le temps* uvádí jako ojedinelou zmínku pastourelly, ke které se musí přistupovat kriticky jako k literárnímu prameni). Z dalších pramenů jinak vyplývá, že kronikář se narodil v rodině bohatých obchodníků a směňárníků. Stejně lze dlouze (a možná trochu zbytečně) diskutovat o datu kronikářovy smrti, které se zřejmě nikdy nepodaří situovat přesněji než do let 1404 -1410.

Kateřina Lošťáková citlivě charakterizovala několik základních rysů, které ovlivnily obraz Jana Lucemburského ve Froissartových Kronikách. Zcela správně rovněž odlišila poněkud rozdílné ideové a emocionální zabarvení různých redakcí tohoto díla. Nesmí se totiž zapomínat na to, že autor svůj historický spis prakticky celý život doplňoval, přepisoval a upravoval.

Při hodnocení obrazu Karla IV. ve Froissartových Kronikách prokázala diplomantka důkladnou znalost celého (nesmírně rozsáhlého) textu tohoto historiografického díla. Uvědomila si také, že vzhledem ke specifické metodě proplétání obraz jednotlivých osobností ovlivnily i pozdější a zdánlivě nesouvisející události. V případě Karla IV. měl například velkou váhu Froissartův negativní pohled na rod milánských Viscontů.

Zpanovníků dynastie Lucemburků zaujal Froissarta nejvíce jeho „drahý pán“ Václav Lucemburský. I zde Kateřina Lošťáková podala vyvážený přehled kronikářových zmínek, pohledů i rozsáhlejších pasáží (například v souvislosti se zamýšlenou výpravou Karla VI. proti geldernskému vévodovi roku 1388). Froissart vskutku vykreslil Václava Lucemburského v celé škále typických vlastností dobrého vládce. Prošel zkouškou ohněm nejen jako úspěšný vojevůdce, ale hlavně jako ochránce vlastních lucemburských poddaných.

Pokud jde o Zikmunda, vyznívá v podání Kateřiny Lošťákové obzvlášť zdařile analýza jedné ze stěžejních pasáží čtvrté knihy Kronik, totiž složitého „proplétání“ vyprávění o francouzské výpravě do Uher v roce 1396.

Za jednu z nejpřínosnějších částí diplomové práce považuji podkapitulu 5. 7: „Češi a české království“. Diplomantka správně postřehla, že vedle hranic politických existují ve Froissartových Kronikách ještě hranice, jež jsou sice imaginární, ale zásadně oddělují jednotlivé země podle míry „civilizovanosti“ jejich obyvatel, tj. respektování rytířských hodnot, dvorného chování a všeobecné mravní vyspělosti.

Kateřina Lořťáková dospěla podle mého názoru k adekvátním závěrům: zmínky o českém království jako takové a jeho obyvatelích jsou ve zvolených pramenech dosti vzácné. U Jeana le Bela je najdeme pouze díky královskému titulu Jana Lucemburského. Ve Froissartově složitějším a rozsáhlejších díle již lze Čechy nalézt jako součást propracované koncepce prostoru a národů. Čechám v této koncepci „afektivní geografie“ připadlo místo mezi zeměmi nepřilíš civilizovanými a poněkud drsnými.

Omezení diplomové práce na dva (ostatně rozsáhlé a komplexní) prameny bylo z pragmatického hlediska tohoto typu práce účelné. Právem se můžeme zamýšlet nad tím, které další francouzské narativní prameny by bylo možno k doplnění obrazu Lucemburků a jejich zemí v budoucnosti použít. Nejedná se zde z mé strany o výtku, nýbrž o námět k diskusi při obhajobě diplomové práce

Závěrem posudku mohu jen s uznáním konstatovat, že Kateřina Lořťáková využila vynikající jazykové znalosti v oblasti současné i střední francouzštiny (dosažené mj. při ročním pobytu v Avignonu), dokonale prostudovala zvolené prameny a prokázala schopnost tvůrčí práce s dosavadní literaturou i formulace vlastních badatelských tezí. Rád proto její diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29. 8. 2006

PhDr. Martin Nejedlý, Dr.